

Vitenskapelig navn: *Chara canescens* Desvaux et Loiseleur

Norsk navn: **Hårkrans**

Familie: Characeae – Kransalgefamilien

Artsbeskrivelse

Hårkrans *Chara canescens* er en liten art (figur 1). Den kan bli opptil 20 cm lang, men er som regel kortere. Stengelen er opptil 0,5 mm i diameter, grønn og vanligvis uten kalk.

Figur 1. Hårkrans *Chara canescens*. Habitus av hunnplante. Foto: ©Jacek Urbaniak.

Hårkrans er den eneste kransalgearten i Norge som har piggeceller på alle barkcellerekken (haplostik) (figur 2).

Piggecellene er tallrike, lange og spisse. De er enkle eller sitter sammen i knipper på 2-5, noe som gir hele planten et bustete utseende (figur 2 og 3). Stipulodene er spisse og godt utvikler i begge rekkene.

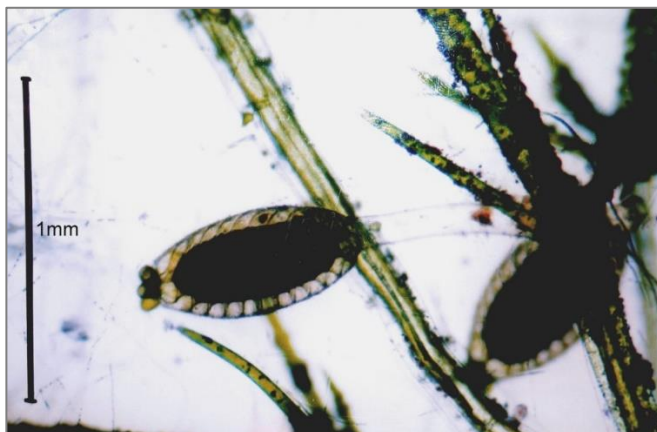
Hårkrans har egne hann- og hunnplanter (dioik). I Norden er det bare hunnplanter, og oosporene utvikler seg uten befruktning (partenogenese). De hunnlige formeringsorganene (oogoniene) finnes ofte i et stort antall (figur 1) og er opptil 0,75 mm lange (figur 4). De modne oosporene er ovale og svarte, og kan være opptil 0,6 mm lange. Hannplanter er ikke registrert i Norge, men er kjent fra sørlige deler av Europa.

Figur 2. Stengel med lange spisse piggceller.
Foto: ©Anders Langangen.

Figur 3. Øvre del av plante. Oogonier med umodne oosporer øverst og modne svarte oosporer nederst. Foto: ©Jacek Urbaniak.

Figur 4. Oogonier med svarte oosporer.
Foto: ©Anders Langangen

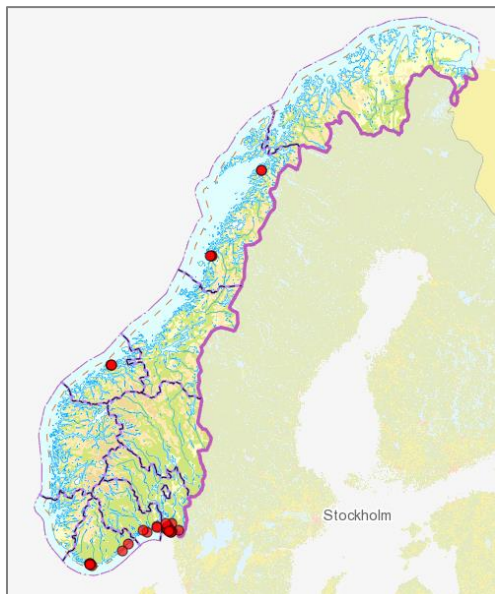
Økologi

Hårkrans er en brakkvannsplante, og vokser som regel på grunt vann ned til 1 m dyp. Den kan tolerere en variasjon i salinitet, og er observert i områder med salinitet mellom 5 og 20 psu. Den har imidlertid best vekst rundt 7-8. Den er sensitiv overfor eutrofiering og konkurransesvak i forhold til trådformede alger. Den er også sterkt utsatt for økt saltholdighet som følger med åpning av poller eller laguner (f.eks. Vauerkilen på Hvaler). Den er forsvunnet fra flere lokaliteter grunnet disse påvirkningene.

Arten er en ettårig plante og overvintrer med oosporer som normalt produseres i store mengder. Modne oosporer forekommer fra juli.

Utbredelse

I Norge har hårkrans sin hovedutbredelse langs kysten i Sør-Norge med noen spredte lokaliteter langs kysten fra Møre og nordover til Hamarøy i Nordland (figur 5). Den spredte utbredelsen har sammenheng med forekomsten av egnede brakkvannlokaliteter. Utbredelsen i Norge stemmer med trekk-rutene til noen arter av gjess, bl.a. kvitkinngås, som trekker til Svalbard, hvor den er funnet i varme kilder helt nord på Spitsbergen.

Figur 5. Utbredelse av hårkrans i Norge (artskart.no, 14.4.2020). Bare belagte funn fra museene er inkludert.

I Danmark er den registrert langs vestkysten og på øyene (Schou m.fl. 2017), i Sverige i områder langs Østersjøkysten til nord for Stockholm (www.artportalen.se) og i Finland langs Østersjøkysten nord til Vaasa (Langangen m.fl. 2002, Schubert & Blindow 2003). Hårkrans er også funnet på Grønland (Langangen m.fl. 1996). I Europa forøvrig er hårkrans en vanlig art der det finnes egnede lokaliteter, og i noen europeiske land er det også funnet hannplanter (Schubert & Blindow 2003). Hårkrans er bare kjent fra den nordlige hemisfære som også omfatter funn i Nord-Amerika, Nord-Afrika og lokaliteter i Asia (Corillion 1957). Også i Asia er det funnet hannplanter (Corillion 1957).

Synonym

Chara crinita Wallroth

Rødlitestatus

Hårkrans *Chara canescens* er vurdert som nær truet (NT) på grunn av liten utbredelse, pågående reduksjon i forekomst og dårlig habitatkvalitet (Husa m.fl. 2021).

Hovedkjennetegn

Hårkrans kjennetegnes ved:

- Liten plante som bare vokser i brakkvann
- Stengelen har lange piggcellene, enkle eller flere sammen
- På stengelen har alle barkcellerekkene piggceller (haplostik)
- Egne hann og hunnplanter (dioik), men i Norge er det bare hunnplanter

Forvekslingsarter

På grunn av det spesielle utseendet som hårkrans har; liten og buskete plante med lange og spisse piggceller på hver barkcellerække, kan den vanskelig forveksles med andre norske arter.

Se Langangen (2007) for skillekarakterer mot de øvrige kransalgeslektene; *Nitella*, *Tolypella* og *Lamprothamnium*.

Referanser

Corillion, R. 1957. Les Charophycées de France et d 'Europe Occidentale. - Rennes: Imprimerie Bretonne.

Husa V, Eilertsen M, Langangen A, Schneider S og Steen H (24.11.2021). Alger: Vurdering av hårkrans *Chara canescens* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken.

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/22053>

Langangen, A. 1979. *Chara canescens* reported from Spitsbergen. Phycologia 18: 436-437

Langangen, A. 1993. Some morphological and ecological observations on *Chara canescens*. Cryptogamie, Algol. 14: 215-220

Langangen, A. Ballot, A. Nowak, P., Schneider, S.C. 2019. Charophytes in warm springs on Svalbard (Spitsbergen): DNA barcoding identifies *Chara aspera* and *Chara canescens* with unusual morphological traits, Botany Letters. <https://doi.org/10.1080/23818107.2019.1672104>

Langangen, A., Koistinen, M. & I. Blindow 2002. The charophytes of Finland. Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 78: 17-48.

Langangen, A., Often, A., Vange, V. 1994. Hårkrans, *Chara canescens* Lois., en ny kransalge for Nordland. Polarflokken 18: 227.232

Langangen, A. 2007. Kransalger og deres forekomst i Norge. Saeculum forlag.

Mjelde, M. 2014. Brakkvannsjø. I: Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 - Ferskvann. Versjon 7. august 2015. Miljødirektoratet.

Mjelde, M. 2014. Vannvegetasjon i brakkvann, med spesiell vekt på Gunneklevfjorden i Telemark. NIVA-rapport 6767-2014.

Schubert, H. & Blindow I. (Eds.) (2003). Charophyte of the Baltic Sea. *The Baltic Marine Biologists Publication* No. 19. Ruggell: A.R.G. Gantner Verlag.

Urbaniak, J., Gabka, M. 2014. Polish Charophytes. An illustrated Guide to Identification. UWP, Wroclaw.